

Kjøp av barnehageplass

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Møre og Romsdal angående avtaler om kjøp av kommunale barnehageplasser.

TOLKNINGSUTTALELSE | 12.11.2012

Gjelder

- [Forskrift om saksbehandling ved barnehageopptak - § 1 Formål og virkeområde](#)
- [Forskrift om saksbehandling ved barnehageopptak - § 2 Opptakskrets og opptakskriterier](#)
- [Forskrift om saksbehandling ved barnehageopptak - § 6 Klagerett](#)

Utdanningsdirektoratet viser til deres henvendelse 19. juni 2012, om avtaler om kjøp av kommunale barnehageplasser. Vi viser også til vårt svar av 28. august. På bakgrunn av telefonsamtaler med dere, har vi utdypet svaret vårt fra august.

I dette brevet redegjør vi for kommunens avtalekompetanse som barnehagemyndighet, fastsettelse av kommunale vedtekter og innholdet i slike vedtekter.

Det som står nedenfor gjelder kommunale barnehager. De ikke-kommunale barnehagene vil ha større frihet til å fastsette opptakskrets og opptakskriterier i vedtekter, enn det kommunen har som barnehageeier.

Rett til barnehageplass

Det følger av barnehageloven § 12a at dersom et barn fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har barnet etter søknad rett til å få plass i barnehage i samsvar med

barnehageloven og tilhørende regelverk. En kommune, kan ikke avtale seg bort fra den lovpålagte retten til barnehageplass etter § 12a. Dette innebærer at en kommune ikke kan inngå avtaler med private om kjøp av barnehageplasser, dersom dette fører til at noen barn ikke får oppfylt sin rett til barnehageplass.

Opptakskriterier og tildeling av barnehageplass

Bestemmelsen i barnehageloven § 12 gjelder samordnet opptaksprosess i kommunen. Etter forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage (saksbehandlingsforskriften) § 2 skal barnehagens vedtekter definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Kommunen plikter i egenskap av barnehageeier å fastsette vedtektene for de kommunale barnehagene.

Kommunens fastsettelse av vedtekter er underlagt generelle krav til forvaltningens saksbehandling. Kommunen må bygge på hensyn som er saklige eller relevante ved fastsettelse av vedtekter. Hvorvidt fastsettelsen bygger på utenforliggende eller usaklige hensyn, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Det stilles ikke tilsvarende krav til fastsettelse av vedtekter i ikke-kommunale barnehager.

Formålet med saksbehandlingsforskriften er å sikre at opptak i barnehage skjer på en måte som ivaretar søkeres rettssikkerhet og en forsvarlig og effektiv saksbehandling, jf. forskriften § 1. Tildeling av barnehageplass er en avgjørelse som har stor betydning for barn og foreldre. Videre innebærer tildeling av barnehageplasser en vesentlig bruk av offentlige midler. Dette skjerper kravet til at inntaket skjer på en objektiv og likeverdig måte. Kommunen skal ta hensyn til likebehandling av barn ved tildeling av barnehageplass etter barnehageloven § 12. Hensynet til likebehandling skal også tillegges vekt i fastsettelsen av vedtektene for kommunale barnehager. Utdanningsdirektoratet mener at begrunnelsen for innholdet i vedtektene må gjenspeile disse hensynene, og at kommunen ikke kan legge vekt på at det kan oppnås økonomiske fordeler ved fastsettelsen av vedtektene.

Det følger av saksbehandlerforskriften § 2 at «[b]arnehagens vedtekter skal definere opptakskrets og opptakskriterier». Disse skal være «objektive og etterprøvbare». Dette innebærer at de bør være så konkrete som mulig, slik at det i etterkant er mulig å vurdere om tildelinger av plasser er i samsvar med dem. Den øvrige prioriteringen kan variere fra barnehage til barnehage, og loven gir ingen føringer her utover at de skal være objektive.

Kommunen har gjennom vedtektene adgang til å prioritere fordelingen av barn til konkrete barnehager. For eksempel gis det ofte prioritet til minoritetsspråklige barn, barn av eneforsørgere og barn der det er ekstraordinære belastninger i hjemmet. Det er også vanlig å gi prioritet til søsken og ansattes barn.

Ikke-rettighetsbarn og prioritet på barnehageplass

I og med at det ikke er øvrige føringer til opptakskriteriene enn at disse må være «objektive og etterprøvbare», er det i utgangspunktet adgang til å vedtektsfeste at en bestemt gruppe ikke-rettighetsbarn skal få fortrinn på barnehageplass til fordel for andre ikke-rettighetsbarn. Vi gjør likevel oppmerksom på at

de kommunale barnehagevedtektene, og inntak av barn er underlagt generelle krav til forvaltningens saksbehandling, som for eksempel usaklig forskjellsbehandling og utenforliggende hensyn som vist ovenfor. Dette innebærer blant annet at dersom en bestemt gruppe skal gis fortrinnsrett, må dette begrunnes i saklige og etterprøvbare hensyn. Utdanningsdirektoratet mener at økonomiske fordeler for kommunen alene, ikke kan begrunne vedtekter som gir bestemte barn fortrinnsrett overfor andre barn.

Rettighetsbarn og prioritet på plass i bestemt barnehage

Kommunen har også adgang til å fastsette i vedtektene at en bestemt gruppe rettighetsbarn skal få fortrinn på plass i én bestemt barnehage. Kommunen må også her ta hensyn til generelle krav til forvaltningens saksbehandling som vist ovenfor.

Avslutningsvis vil vi påpeke at de generelle krav til forvaltningens saksbehandling gjør seg gjeldene ved klage på avslag på søknad om barnehageplass, og ved klage hvor søker ikke får oppfylt sitt første eller andre ønske, jf. saksbehandlingsforskriften § 6. Dette innebærer blant annet at barnehageeier må begrunne sitt eventuelle avslag, og svare på eventuelle påstander om usaklig forskjellsbehandling.

Vår referanse: 2012/3883